

XXI. MEZINÁRODNÍ KOLOKVIUM O REGIONÁLNÍCH VĚDÁCH. SBORNÍK PŘÍSPĚVKŮ.

21ST INTERNATIONAL COLLOQUIUM ON REGIONAL SCIENCES. CONFERENCE PROCEEDINGS.

Place: Kurdějov (Czech Republic)
June 13-15, 2018

Publisher: Masarykova univerzita, Brno

Edited by:

Viktorie KLÍMOVÁ

Vladimír ŽÍTEK

(Masarykova univerzita / Masaryk University, Czech Republic)

Vzor citace / Citation example:

AUTOR, A. Název článku. In Klímová, V., Žítek, V. (eds.) *XXI. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách. Sborník příspěvků*. Brno: Masarykova univerzita, 2018. s. 1–5. ISBN 978-80-210-8969-3.

AUTHOR, A. Title of paper. In Klímová, V., Žítek, V. (eds.) *21st International Colloquium on Regional Sciences. Conference Proceedings*. Brno: Masarykova univerzita, 2018. pp. 1–5. ISBN 978-80-210-8969-3.

Publikace neprošla jazykovou úpravou. / Publication is not a subject of language check.

Za správnost obsahu a originalitu výzkumu zodpovídají autoři. / Authors are fully responsible for the content and originality of the articles.

© 2018 Masarykova univerzita

ISBN 978-80-210-8969-3

ISBN 978-80-210-8970-9 (online : pdf)

ÚZEMNÍ LIMITY JAKO NÁSTROJ PODPORY NEBO BRZDA PRO ROZVOJ CESTOVNÍHO RUCHU?

Territorial limits as a tool of support or break of tourism?

MICHAEL PONDĚLÍČEK

VLADIMÍRA ŠILHÁNKOVÁ

ZDEŇKA JUŘÍČKOVÁ

Katedra regionálního rozvoje Department of regional development

Institut regionálního rozvoje Institute of regional development

VŠ regionálního rozvoje a Bankovní institut - AMBIS College of reg. develop. and Bank institute - AMBIS

✉ Žalanského 68/54, 168 00 Praha, Czech Republic

E-mail: mpondelicek@gmail.com, vladimira.silhankova@abmis.cz, zdenka.jurickova@ambis.cz

Anotace

Při tvorbě strategických a územních plánů dochází ke stanovení cílů a plánů rozvoje území se zásadami udržitelného rozvoje a limity využití území. Limity zde hrají důležitou roli, protože mohou rozvoj území výrazně omezit. Cílem práce je analýza a zhodnocení limitů využití území a jejich vliv na rozvoj cestovního ruchu ve vybrané destinaci, porovnání limitů a vyhodnocení pozitivních a negativních vlivů. K dosažení stanoveného cíle bude na základě rešerší a analýzy textů vytvořena mentální matice pro hodnocení vlivu územních limitů na rozvoj cestovního ruchu. Jako případová studie pak bude zpracován region Orlické hory - destinace Deštné v Orlických horách. Z provedené analýzy územních limitů vyskytujících se v řešeném území vyplývá, že při umísťování a změnách staveb, činností, modernizaci a dalším využití je na základě platné legislativy a zároveň fyzických podmínek krajiny a prostředí nutno dodržovat stanovené limity využití území vyplývající nejenom z právních předpisů a z rozhodnutí správních orgánů. Je pak na diskusi mezi úřady a investory jak vytvořit rovnováhu mezi stanovováním limitů a potřebami rozvoje území tak, aby se tyto limity staly hybatelem, nikoli brzdou pro rozvoj území.

Klíčová slova

cestovní ruch, limity využití území, životní prostředí, Orlické hory, Deštné v Orlických horách

Annotation

Setting goals and plans for urban development plans with sustainability principles and territorial limits are created during the creation of strategic and urban territorial plans. The limits play an important role as they can limit the territorial development significantly. The goal of this paper is to provide an analysis and evaluation of the territorial limits and its positive and negative impacts. To achieve the set goal a mental matrix for evaluation of territorial limits impact on tourism development based on recherche and text analyses will be created. Orlické hory region –Deštné v Orlických horách will be analysed as a case study. Based on the realized analysis of territorial limits it is obvious that it is necessary to respect the existing territorial limits of law regulations and decisions of administrative organs when it comes to change, location or modernization of construction. Authorities and investors should further discuss how to create a balance between setting limits and territorial development needs, so that these limits can support the process instead of limiting it.

Key words

tourism, land use limits, the environment, Orlické hory, Deštné v Orlických horách

JEL classification: Z320

1. Úvod

V novodobé společnosti roste význam cestovního ruchu. Rozvoj turistické destinace závisí na atraktivitách, které dané území nabízí. Cílem každého regionu je stanovit rozvojové aktivity, které mohou zvýšit jeho turistickou atraktivitu a návštěvnost. Dochází k růstu a rozvoji území v dané lokalitě, kde růst může nastat nejenom ekonomický, ale i sociální a environmentální. Při tvorbě strategických a územních plánů dochází ke stanovení cílů a plánů rozvoje území se zásadami udržitelného rozvoje a limity využití území. Limity zde hrají důležitou roli, protože mohou rozvoj území výrazně omezit. Jsou to limity, které se v území vyskytují a nelze je ovlivnit. Přírodní podmínky jsou jedním z nejdůležitějších faktorů, které určují funkční využití v dané oblasti, ale zároveň mohou působit jako přírodní limit vyplývající z území.

Hlavním podnětem po vznik limitů při využití území bylo uvědomování si nutnost chránit životní prostředí a přírodní krajinu. Dnešní doba nabízí řadu forem rekreace. Pobyt v přírodě se stává oblíbeným způsobem trávení volného času. Pro podporu a rozvoj cestovního ruchu v turistických destinacích je modernizována a vytvářena nová rekreační infrastruktura. Nadměrné využití přírody a přetěžování únosnosti území má negativní vliv na krajinu. V důsledku rekreačního využívání krajiny dochází k narušování krajinného rázu a přirozených ekosystémů. Aby nedocházelo k poškozování životního prostředí, je třeba respektovat stanovené limity využití území, které ovlivňují rekreační využitelnost v území.

1.1 Cíl práce a použité metody pro její zpracování

Cílem práce bude analýza a zhodnocení limitů využití území a jejich vliv na rozvoj cestovního ruchu ve vybrané destinaci, porovnání limitů a vyhodnocení pozitivních a negativních vlivů.

K dosažení stanoveného cíle bude na základě rešerší a analýzy textů vytvořen soubor územních limitů vyplývajících z právních předpisů všeobecně a jejich korelace s reálnými územními limity území případové studie. Tyto limity pak dále budou posouzeny z hlediska jejich vlivu na rozvoj cestovního ruchu. Jako případová studie bude zpracován region Orlické hory - destinace Deštné v Orlických horách. Tento konkrétní případ bude zkoumán prostřednictvím analýzy textů a území (terénním šetřením) a vyhodnocen komparativní analýzou a verbální deskripcí.

2. Cestovní ruch a jeho vliv na území

Cestovní ruch se stal významnou součástí spotřeby obyvatelstva a jejich spokojeného života. Cestovní ruch je v současné době nejrychleji se rozvíjejícím odvětvím průmyslu a zastává důležitou roli v oblasti národního hospodářství v řadě vyspělých států světa. Cestovní ruch je důležitý především z hlediska přísunu devizových prostředků do rozpočtu, příjmu státního i místních rozpočtů či zdrojů nových pracovních míst. Souvisí se zlepšením infrastruktury a možností využití kulturního i přírodního potenciálu regionů. Má významný vliv na regionální rozvoj. V oblasti malého a středního podnikání vznikají nové pracovní příležitosti. Pro správný růst cestovního ruchu je důležité zachování kvalitního životního prostředí a bezpečnosti v turistických destinacích a dalších podmínek s ohledem na udržitelný rozvoj daného území. (MMR 2006, Indrová a kol. 2008) Na rozdíl od otázek bezpečnosti cestovního ruchu, které jsou poměrně široce diskutovány (např. Liu a Pratt, 2017, Pappas a Papatheodorou, 2017 aj.), problematice vlivu cestovního ruchu na životní prostředí Vlivu cestovního ruchu na životní prostředí obecněji se věnuje celá řada odborných publikací od Millennium Ecosystem Assessment (United Nations 2005) přes řadu článků, které je dále rozpracovávají jako např. Layke a kol. (2012) Church, Coles, a Fish (2017) a mnoho dalších. Mnohem menší skupina odborníků se ale věnuje přímým dopadům cestovního ruchu na chráněná území přírody a krajiny, přestože koncept environmentální únosnosti krajiny je široce diskutován, nebývá obvykle vztahován k otázkám cestovního ruchu. Těmto otázkám se u nás věnoval zejména Zelenka (2014), který hodnotil vliv cestovního ruchu na přírodní prostředí. Ze zahraničních autorů je to poslední době např. Hernandez Luis a kol. (2017), kteří studovali vliv masové turistiky na biosférické rezervace na Kanárských ostrovech. Aktuální studie z našeho prostředí poněkud absentují, stejně jako řešení otázky stanovení limitů pro cestovní ruch tak, aby bylo zajištěno zachování kvalitního životního prostředí v destinacích cestovního ruchu. Přitom roste poptávka po horské turistice, ekoturistice, agroturistice, rekreačně – terapeutických aktivitách (animoterapie - hiporehabilitace, canisterapie, felinoterapie), sportovně - rekreačních aktivitách (pěší turistika a cykloturistika, sjezdové i běžecké lyžování a ostatní zimní sporty) i po venkovském CR. Tyto aktivity přispívají k obohacení a posílení CR, ale pouze za předpokladu, že nemají negativní vliv na přírodu, život místního obyvatelstva a únosnou míru zatížení okolí. Při rozvoji územních celků hraje CR významnou roli. Aby docházelo k eliminaci negativních vlivů cestovního ruchu na životní prostředí, bude nutné v budoucnu současně vytvořit i plány rozvoje cestovního ruchu. (MMR 2006)

Podle globálního etického kodexu cestovního ruchu by měli všichni účastníci rozvoje CR chránit životní prostředí, aby bylo dosaženo přiměřeného, nepřetržitého a udržitelného ekonomického rozvoje. (Globální etický kodex cestovního ruchu, 2001) V určitých lokalitách může docházet vlivem CR k poškození přírodního prostředí, k zvýšené hluchosti a prašnosti důsledkem větší dopravní zátěže. S narůstající počtem návštěvníků se zvýší spotřeba vody a dojde k vytvoření množství odpadků. V rámci udržitelného rozvoje území lze případným škodám předcházet stanovením limitů rekreačního využití území.

3. Limity využití území

Rozvoj cestovního ruchu v jednotlivých destinacích je vázán na prostorovém pojetí území vyjádřené územně plánovacími nástroji. Územní plánování je v podmínkách České republiky upraveno Zákonem č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu ve znění pozdějších předpisů (stavební zákon) a jeho prováděcími předpisy. Tento zákon upravuje ve věcech územního plánování zejména cíle a úkoly územního plánování, soustavu orgánů územního plánování, nástroje územního plánování, vyhodnocování vlivů na udržitelný rozvoj území, rozhodování v území. Limity využití území jsou nedílnou součástí územního plánování.

Tab. 1: Přehled limitů vyplývajících z právních předpisů
(OP značí ochranné pásmo, BP značí bezpečnostní pásmo)

A. Přírodní limity			
A1.	Ochrana	přírody a krajiny	
- obecná ochrana (významný krajinný prvek, přírodní park, přechodně chráněná plocha, ÚSES - zvláštní ochrana (národní parky + OP, CHKO + OP, národní přírodní rezervace, přírodní rezervace, přírodní rezervace, národní přírodní památka, přírodní památka, památný strom)			
A2.	Ochrana		lesa
- OP lesa, lesy ochranné, lesy hospodářské, lesy zvláštního určení			
A3.	Ochrana	nerostných surovin	
- CHLÚ, dobývací prostor, území svahových pohybů, poddolované území, chráněné území ro zvláštní zásahy do zemské kůry			
A4.	Ochrana		lázeňství
- OP přírodních léčivých zdrojů, území lázeňského místa			
A5.	Ochrana		vod
- CHOPAV, OP vodního zdroje, pozemky sousedící s korytem vodního toku			
A6.	Ochrana	před záplavami	
- Záplavové území, aktivní zóna záplavového území, území určená k rozlivům povodní			
B. Nepřírodní limity			
B1.	Ochrana		staveb
- OP staveb – OP krematorií a hřbitovů			
B2.	Obrana		státu
- vojenský újezd, OP objektu pro obranu státu			
B3.	Ochrana		památek
- památkové rezervace+OP, památková zóna+OP, národní kulturní památka+OP, kulturní památka+OP, památka UNESCO			
B4.	Ochrana	technické infrastruktury	
- voda OP vodovodu, OP kanalizace, OP ČOV - teplo OP výroby tepla-teplárny, OP výměňkové stanice, OP teplovodu - odpady OP skládky - elektro OP nadzemního a podzemního vedení, OP výroby elektřiny, OP elektrické stanice-trafostanice - telekomunikace a spoje OP nadzemního a podzemního telekomunikačního vedení, OP telekomunikačního zařízení, OP radioreléových tras - plyn OP vysokotlakého a středotlakého plynovodu, OP technologického objektu-regulační stanice, BP podzemního zásobníku, BP vysokotlakého a velmi vysokotlakého plynovodu, BP velmi vysokotlakého technologického objektu			
B5.	Ochrana	dopravní infrastruktury	
- silniční doprava dopravní koridor-OP dálnice a rychlostní komunikace, OP silnice I, II třídy - železniční doprava OP železniční dráhy, OP vlečky, OP lanové a tramvajové dráhy - letecká doprava OP vzletové a přistávací dráhy, OP vzletového a přiblížovacího prostoru, OP letecké stavby			

Zdroj: Čtyřoký, Poštołka, Šmíd 2008, s. 45

Limity využití území omezují, vylučují, případně podmiňují umístění staveb, využití území a opatření v území. V územně plánovacích nástrojích (ÚPP, ÚPD) jsou limity využití území obsaženy v textové i grafické části (výkres

limitů) vyplývající z právních předpisů a správních rozhodnutí. (Zákon č.183/2006 Sb.) Limity využití území vznikají z rozhodnutí (např. stavební uzávěra), ze zákona (např. záplavová území) nebo z vlastnosti území (např. sesuvné území). (Hyvnar, 2014)

Základní přehled limitů vyplývajících z platných předpisů je rozdělen na limity přírodní a nepřírodní. Přírodní limity mohou být v čase proměnlivé a specifické pro dané území, proto není možné je zobecňovat.

Limity lze rozdělit podle základních oblastí, které ovlivňují utváření a využití území v podmínkách obcí a měst do sedmi tříd:

1. Územní podmínky pro výstavbu
2. Doprava
3. Technická infrastruktura
4. Vytváření a ochrana zdravých a bezpečných životních podmínek
5. Ochrana přírody a krajiny
6. Ochrana památek
7. Právo (Hyvnar, 2014).

S ohledem na rozsah článku se dále budeme věnovat jen limitům v oblasti ochrana přírody a krajiny, které zahrnují skupinu limitů týkajících se ochrany zvláště chráněných území, lesních pozemků, všeobecné ochrany krajiny a geologie.

Některé z limitů mohou ovlivňovat rozvoj CR v destinaci. Dále jsou vybrány jen ty limity, u kterých lze předpokládat přímý vliv nebo dopad na rozvoj cestovního ruchu. Jsou jimi: 5.1.101 Národní park, 5.1.102 Chráněná krajinná oblast, 5.1.103 Národní přírodní rezervace, 5.1.104 Přírodní rezervace, 5.1.105 Národní přírodní památka, 5.1.106 Přírodní památka, 5.1.107 Ochrana krajinného rázu, 5.1.110 Evropsky významná lokalita, 5.1.111 Ptačí oblast, 5.2.102 Územní systém ekologické stability (ÚSES), 5.2.104 Památné stromy, 5.3.102 Ochrana pozemků určených k plnění funkcí lesa a 5.4.101 Chráněná ložisková území (vlastní výběr na základě Hyvnar, 2014).

Relevance výše uvedených limitů bude dále prověřena na území případové studie obce Deštné v Orlických horách.

4. Analýza územních limitů ochrany přírody a krajiny ve vybrané destinaci

Region Orlické hory pro svoji geografickou polohu a příznivé přírodní podmínky, s využitím venkovského prostoru, přitahují pozornost návštěvníků a stávají se stále atraktivnější. Největší a nejnámější horské turistické středisko Deštné v Orlických horách nabízí svým návštěvníkům celoroční vyžití v rámci rekreace. V horských oblastech se vyskytují konkrétní specifické limity, které se odvíjí od místních přírodních podmínek.

K zachování krajinného celku a ochraně přírody hřebenu Orlických hor byla na konci roku 1969 vyhlášena Chráněná krajinná oblast (CHKO) Orlické hory o rozloze 204 km². Území CHKO zaujímá celý hřbet Orlických hor, táhnoucí se od Olešnice v Orlických horách a dále jihovýchodně směrem k Zemské bráně. Na území CHKO Orlické hory se nachází 21 maloplošných zvláště chráněných území, z toho dvě národní přírodní rezervace (NPR), 13 přírodních rezervací (PR) s celkovou rozlohou a 6 přírodních památek (PP). (AOPK, 2017)

Za pomoci limitů pro rozsah využití vybraných území dochází k omezování způsobu, rozsahu a intenzity využití životního prostředí v sídlech i okolí. Limity zahrnují dlouhou řadu jevů v území, které mohou být limitem při jeho funkčním využití (jevy spojené s oblastí environmentální, fyzicko-geografickou, ale i sociogeografickou). Limity jsou tedy dány do značné míry polohou území a umístěním daného sídla v terénu. Pořizovatel územně analytických podkladů, pro území v rámci ORP Dobruška, proto zjistil vybrané jevy ze studií a analýz a stanovil je jako limit pro rozvoj v dané oblasti. Jevy, které omezují rozvoj území, se v potom v územním plánu obce zobrazili již jako faktické nebo legislativní limity využití území. Správné stanovení limitů a regulativů pro území obcí je jedním ze základních úkolů územního plánování v České republice.

Územní plán obce Deštné byl zpracován podle zákona č.183/2006 Sb. (Stavební zákon), není však dopracován v duchu dalších legislativních změn. Územní rozvoj obce je řešen z hlediska ochrany krajiny, ochrany přírody a území Orlických hor jako celku (včetně CHKO), ve kterém se obec geograficky nachází. Na územích chráněných krajinných oblastí jsou často nejdůležitějšími limity ty, které ovlivňují podmínky pro výstavbu a technickou infrastrukturu.

Z důvodu výskytu rozsáhlých pramenišť jsou zde vyhlášena ze zákona ochranná pásma vodních toků a vodních zdrojů, která nelze využívat, aby byl zachován vodní režim v krajině. Ochrana kvality povrchových a podzemních vod v oblastech přirozené akumulace vod logicky omezuje činnosti spojené s urbanizačním procesem obce a vytváří rámec cestovního ruchu. U rozvojových lokalit v blízkosti vodotečí je nutno řešit dodržení stanovených ochranných pásem a dalších limitů (např. záplavové území). V rámci zastavěného území, zastavitelných ploch a ploch přestavby jsou vymezeny zóny záplavového území, které je nutno chápat především jako území prakticky nezastavitelné. Územní limit zakazuje zde umisťovat nové stavby a změny stávajících staveb je nutno odsouhlasit vodohospodářským úřadem.

Hlavní koncepcí strategického plánování v obci Deštné je pak podpora aktivit spojených s rozvojem cestovního ruchu v území. Z územního plánu obce dále vyplývá, že obec disponuje s volnými plochami pro využití k rekreačním účelům, k modernizaci a rozvoji potřebné dopravní a technické infrastruktury. Rekreační využití území kde je stanovena míra odstupňované ochrana přírody a krajiny za pomoci zonace je za vybraných podmínek přípustné a nemusí být v rozporu s podmínkami ochrany přírody a krajiny.

Ochranná pásma nemovitých kulturních památek i památek místního významu chrání zachování urbanistické struktury okolního prostředí. Údržba a využití stávajících rekreačních objektů i nová výstavba musí být logicky v souladu s podmínkami památkové péče.

Při rozvojové aktivitě obce a následném vymezení lokalit ploch pro obytné a rekreační využití je nutno respektovat linii dotyku lokalit se silnicí II. třídy. Při napojení pozemků na komunikace je pak nutno respektovat stávající a navržené plochy dopravní infrastruktury a jejich ochranná pásma. Stanovená ochranná pásma a jejich kombinace jsou specifickým limitem pro dané urbanizované území.

Destinace Deštné v Orlických horách dlouhodobě řeší výstavbu nové rozhledny na Velké Deštné a probíhají zdoluhavá jednání s CHKO Orlické hory o případné výšce a zpodobnění stavby. Nová stavba na území CHKO by měla odpovídat obecným podmínkám pro výstavbu, ale měla by návštěvníkům poskytnout očekávaný daleký výhled do kraje. Zařízení technické infrastruktury jsou řešena v území jako přípustná pouze v případě, že negativně neovlivní krajinný ráz a panorama obce.

Následující tabulka pak porovnává výskyt limitů ochrany přírody a krajiny vybrané ze seznamu limitů (Hyvar, 2014) a ty které se vyskytují v ÚP/ÚAP v řešeném území (Ševlová a kol. 2011, Městský úřad Dobruška, 2014).

Tab. 2.: Porovnání limitů ze „seznamu“ se skutečnými limity z ÚP/ÚAP Deštné v Orlických horách

Limit ze „seznamu“	Limit ÚP/ ÚAP Deštné v Orlických horách
Národní park	
Chráněná krajinná oblast	Chráněná krajinná oblast Orlické hory
Národní přírodní rezervace	
Přírodní rezervace	Přírodní rezervace
Národní přírodní památka	
Přírodní památka	Přírodní památka
Ochrana krajinného rázu	
Evropsky významná lokalita	Evropsky významná lokalita Orlické hory
Ptačí oblast	
Územní systém ekologické stability (ÚSES)	Územní systém ekologické stability
Památné stromy	Památný strom
Ochrana pozemků určených k plnění funkcí lesa	Ochrana pozemků určených k plnění funkcí lesa
Chráněná ložisková území	
	Ochrana zemědělského půdního fondu
	Významné krajinné prvky dané ze zákona
	Registrovaný významný krajinný prvek (VKP) Plasnice

Zdroj: vlastní zpracování

Předpokládaný výskyt limitů je na daném území téměř totožný. Limity spojené bezprostředně s ochranou životního prostředí se vyskytují na území celého našeho státu. V horských oblastech se předpokládá jejich zvýšený výskyt. Analýza řešeného území to potvrzuje.

5. Cestovní ruch a jeho vliv na území v destinaci Deštné v Orlických horách

Pěší turistika se v oblasti Orlických hor rozvíjela od 19. století. K výraznému nárůstu zájmu došlo ve 20. letech 20. století. Turismus byl podporován a došlo k systematickému značení turistických cest a vybudování turistických ubytovacích zařízení. Aktuálně je na území CHKO vyznačeno cca 250 km tras. Cykloturistika se přirozeně rozvíjela na trasách pro pěší turistiku a začaly vznikat nové cyklotrasy. V rámci budování nových tras vznikají požadavky na umožnění průjezdu po stávajících cestách uvnitř NPR Trčkov a Bukačka. Letní stanové tábory se každoročně konají na vyhrazených místech v rámci CHKO. V obci Deštné v Orlických horách je hojně využíván autokemp. Geocaching je hra na rozmezí sportu a turistiky s použitím navigačního systému GPS. Pokud se keše umísťují na místa v přírodně hodnotných lokalitách je potřeba je usměrňovat. Při sjezdovém lyžování a snowboardingu dochází k narušení krajinných struktur rozsáhlou výstavbou sjezdovek, zasněžovacích systémů, osvětlení, parkovišť a doprovodné infrastruktury. Běžecké lyžování je řádově šetrnější k životnímu prostředí než lyžování sjezdové, ale s provozem motorových vozidel (rolby) vzniká nebezpečí úniku provozních kapalin. (AOPK 2017)

V posledních dvaceti letech v obci Deštná v Orlických horách klesá počet trvale žijících obyvatel díky úbytku pracovních příležitostí. Naproti tomu výrazně vzrůstají aktivity spojené s rekreačním využíváním území. Nastal rozvoj spojený s výstavbou objektů a zařízení sloužících cestovnímu ruchu. Společně s tím se modernizuje a rozšiřuje infrastruktura s vlivem na přírodu. Negativními vlivy pobytové rekreace a rekreačních objektů je problematická architektonická a materiálová úroveň některých objektů. U velkých ubytovacích center dochází k narušení územní struktury s přímým vlivem na vývoj přírody i kulturní krajiny a ovlivnění krajinného rázu. (AOPK 2014).

Dokumenty, které ovlivňují vývoj cestovního ruchu ve sledovaném území, jsou Program rozvoje cestovního ruchu Královéhradeckého kraje 2014-2020 a Zásady územního rozvoje Královéhradeckého kraje. Ve vyhodnocení SEA k těmto dokumentům je v I. až III. zóně CHKO vyloučeno další budování lyžařských areálů, bikeparků a některých dalších aktivit včetně zkapacitnění ubytovacích a stravovacích zařízení. Mezi další aktivity, při kterých vzniká riziko spojené s nepříznivým dopadem na přírodní prostředí, patří: pěší turistika, cyklistika v turistické podobě, táboření, motorismus, přespolní běh, běh do vrchu, orientační běh, geocaching, sjezdové lyžování, snowboarding, běžecké lyžování, jízda psích spřežení, pobytová rekreace a rekreační objekty. (Královéhradecký kraj, 2015)

Obecně je možné konstatovat, že cílem je svým chováním v přírodě při rekreačních aktivitách minimalizovat negativní vlivy na přírodní prostředí. Podmínky a omezení, které vyplývají z požadavků na ochranu přírody a krajiny v oblastech CHKO často převyšují obecné limity využití území.

Závěr

Z provedené analýzy územních limitů vyskytujících se v řešeném území vyplývá, že při umísťování a změnách staveb, činností, modernizaci a dalším využití je na základě platné legislativy a zároveň fyzických podmínek krajiny a prostředí nutno dodržovat stanovené limity využití území vyplývající nejenom z právních předpisů a z rozhodnutí správních orgánů, které se mohou stát jak hybatelem rozvoje, tak i jeho brzdou.

Limity vyjmenované výše v textu a v tabulkách vznikly z lidské potřeby chránit přírodní, kulturní a krajinné dědictví, které je zejména v našich horách kumulováno více než dostatečně. Přírodní dědictví není totiž jen zdrojem řady omezení, ale i zdrojem a onou pověstnou „skrytou hřívnou“, kterou je nutno zúročit. V současných podmínkách měnícího se klimatu tak území Orlických hor jako zdroj povrchové i podzemní vody přináší své pozitivní vlivy, které se mohou projevit i ve vzdálených lokalitách, např. Litá-Mokré (zdroje vody pro Hradec Králové) tím, že vody je stále ještě dostatek (zdroje jsou závislé na hospodaření a vodním režimu právě v Orlických horách).

Limity - pravidla pro využití území nebyla vždy vymyšlena jen proto, aby komplikovala rozvoj a výstavbu, ale aby podpořila v krajině to dobré, co se v ní nachází a u chráněných krajinných oblastí tomu tak je v daleko větší míře, protože zde nejde jen o ochranu krajinného rázu, ale i přírody a kvality území, které je potom zdrojem pro turistický ruch a další aktivity.

Cestovní ruch ve své udržitelné podobě by měl území kultivovat a rozvíjet rozumně, na základě známých limitů a je na diskuzi mezi ochranou přírody a rozvojovými organizacemi či investory, aby si vyjasnili způsob respektování obecných zájmů pro blaho místních, regionu i celého státu, případně EU. Tam je příležitost i v lidské rovině najít společnou řeč pro jednání o „místním udržitelném rozvoji“ v duchu celosvětové Agendy 2030 (u nás strategický rámec udržitelného rozvoje ČR), kdy by vhodně provedená omezení posílila region. Limit rozvoje území ve svém důsledku tedy nejen omezuje, ale vytváří příležitosti a některé aktivity a kvality posiluje.

Literatura

- [1] AGENTURA OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY ČR – AOPK, (2014). *Plán péče o CHKO Orlické hory na období 2015–2024*. [online]. [cit. 11. 3. 2018]. Dostupné z: <http://orlickehory.ochranaprirody.cz/res/archive/311/038356.pdf?seek=1469030389>.
- [2] AGENTURA OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY ČR – AOPK, (2017). *Chráněná krajinná oblast Orlické hory*. [online]. [cit. 20. 4. 2017]. Dostupné z: http://www.cittadella.cz/europarc/index.php?p=mapa&site=CHKO_orlicke_hory_cz.
- [3] ČTYROKÝ J., POŠTOLKA V., ŠMÍD J. (eds.), (2008). *Územně analytické podklady v praxi*. Liberec: Technická univerzita v Liberci. ISBN 978-80-7372-354-5.
- [4] Globální etický kodex cestovního ruchu (2001). [online] [cit. 7. 2. 2017], Dostupné z: http://www.eden-czechtourism.cz/files/czech_code_of_ethics.pdf.
- [5] HERNANDEZ LUIS, J. A. a kol., (2017) The Impact of Mass Tourism in the Canary Islands in the Context of World Biosphere Reserves. *Cuadernos de turismo*, vol. 40, pp. 363-387. ISSN 1139-7861. DOI: 10.6018/turismo.40.309751.
- [6] HYVNAR, V., (2014). *Limity využití území*. [online] Ústav územního rozvoje. [cit. 16. 2. 2017]. Dostupné z: <http://www.uur.cz/default.asp?ID=2591>.
- [7] CHURCH, A., COLES, T. FISH, R., (2017). Tourism in Sub-Global Assessments of Ecosystem Services. *Journal of Sustainable Tourism*, vol. 25, no. 11, pp. 1529-1546. ISSN 0966-9582. DOI: 10.1080/09669582.2017.1291649.
- [8] INDROVÁ J. a kol., (2008). *Cestovní ruch pro všechny*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. ISBN 978-80-7399-407-05.
- [9] KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ, (2015). *Program rozvoje cestovního ruchu Královéhradeckého kraje*. [online]. [cit. 11.3.2018]. Dostupné z: <http://www.kr-kralovehradecky.cz/cz/krajsky-urad/cestovni-ruch/dokumenty-koncepce/program-rozvoje-cestovniho-ruchu-kralovehradeckeho-kraje-pro-obdobi-2014-2020-75732/>.
- [10] LAYKE Ch. a kol., (2012). Indicators from the Global and Sub-Global Millennium Ecosystem Assessments: An analysis and next steps. *Ecological Indicators*, vol. 17, pp. 77-87. ISSN 1470-160X.
- [11] LIU, A., PRATT, S., (2017). Tourism's vulnerability and resilience to terrorism. *Tourism Management*, vol. 60, pp. 404-417. ISSN 0261-5177. DOI: 10.1016/j.tourman.2017.01.001.
- [12] MĚSTSKÝ ÚŘAD DOBRUŠKA, (2014). *Územně analytické podklady obce s rozšířenou působností Dobruška*.
- [13] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ – MMR, 2006. *Destinační management a vytváření produktů v cestovním ruchu – cestovní ruch, udržitelný rozvoj a životní prostředí*. [online]. [cit. 8. 2. 2017]. Dostupné z: http://www.mmr.cz/getmedia/cc80193b-e4e8-4694-8a65-728df70a5fd8/GetFile14_2.pdf.
- [14] PAPPAS, N., PAPTODOROU, A., (2017). Tourism and the Refugee Crisis in Greece: Perceptions and Decision-Making of Accommodation Providers. *Tourism Management*, vol. 63, pp. 31-41. ISSN 0261-5177. DOI: 10.1016/j.tourman.2017.06.005.
- [15] ŠEVLOVÁ J. a kol., (2011). *Územní plán Deštné v Orlických horách*. [online]. [cit. 19.3. 2017]. Dostupné z: <http://www.obec-destne.cz/urad-2/uzemni-plan/uzemni-plan-destne-v-o-h-105.html?kshowback=>.
- [16] UNITED NATIONS, (2005). *Global Assessment Reports*. [online]. © Millennium Ecosystem Assessment [cit. 8.3.2018]. Dostupné na: <https://www.millenniumassessment.org/en/Global.html>.
- [17] *Zákon č. 183/2006 Sb. o územním plánování a stavebním řádu (Stavební zákon)*.
- [18] ZELENKA, J., (2014). Ekonomické, kognitivní a manažerské aspekty únosné kapacity v cestovním ruchu. In *Hradecké ekonomické dny 2014: Ekonomický rozvoj a management regionu*, díl III. Hradec Králové: Univerzita Hradec Králové, pp. 456-462. ISBN 978-80-7435-368-0.